

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2008. október 30.

TÁRSADALOMISMERET

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2008. október 30. 14:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Az érettségi feladatsor két részből áll.

- Az I. rész a mindenki által megoldandó feladatokat tartalmazza a társadalom- és jelenismeret témaköréből.
- A II. rész két feladatsort tartalmaz:
 - A) gazdasági ismeretek,
 - B) pszichológia.

Kérjük, aláhúzással jelölje (fentebb) a vizsgázó, hogy a II. rész két feladatsorából melyiket választja! *(Csak az egyik feladatsor megoldásáért kaphat pontot.)*

Az írásbeli dolgozat végső pontszámát (maximum 75 pont) az I. rész (maximum 55 pont) és II. rész (maximum 20 pont) pontszámának összege adja meg.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. rész

Társadalomismeret és jelenismeret

1. Az alábbiakban két téma címét találja. Válasszon a megadott témákból egyet! Gondolatait 20-25 soros esszé formájában foglalja össze az adott témáról! Fogalmazza meg saját véleményét, álláspontját, és érveljen mellette! Említsen néhány, a tartalmat alátámasztó vagy illusztráló példát, esetet!

(Csak az egyik téma kidolgozásáért jár pont.)

A) A fogyasztói társadalom előnyei és hátrányai
vagy

B) A csökkenő házasságkötések és az egyre későbbi családalapítás társadalmi okai és következményei

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. A következő feladat a külföldi munkavállalással foglalkozik. A szöveg alapján válaszoljon a kérdésekre!

Az európaiaknak csak mintegy 2 százaléka él származási országán kívül, egy másik EU-országban. Ez az arány az utóbbi harminc évben alig változott. Bár több mint 20 olyan régió van Európában, ahol jelentős mértékű a határon átívelő mindennapos ingázás, az ebben érintett dolgozók száma nem éri el az 1 millió főt. Viszonylag sok lengyel és román dolgozik külföldön, hazánk fiai kevésbé mobilak. Munkavállalás szempontjából 2006-ban a legkedveltebb magyar célpont Nagy-Britannia volt (kb. 10 ezer fővel), majd Németország és Írország, őket követi Ausztria.

2011-ben ér véget annak az átmeneti szabályozásnak az időszaka, amely az EU-hoz később csatlakozott országok állampolgárait, így a magyarokat is korlátozza a szabad munkavállalásban. Az EU demokratikus elveiből és a diszkrimináció tilalmából az következik, hogy minden EU-tag munkavállalóra azonos munkaidőt, munkabért és juttatásokat kell a munkaadónak biztosítani, bárhol is érkezzon a dolgozó. A szociális és egészségügyi ellátás tekintetében is azonos feltételek érvényesülnek, tehát a pillanatnyi lakóhely, nem a származási ország a döntő.

a) Meddig korlátozzák a magyarok munkavégzését Németországban?

.....

b) Melyek a legmobilabb népek az újonnan csatlakozott országok közül?

.....

c) Lehet-e különbséget tenni egy osztrák és egy magyar munkavállaló között Bécsben? Indokolja véleményed!

.....
.....

d) Említsen legalább két olyan területet, ahol jelentős a határon túli munkavállalás mértéke!

.....

Minden helyes megoldás 1 pont

4 pont	
---------------	--

5. Az alábbiakban fogalom-meghatározásokat olvashat. Írja a megfelelő fogalmakat a kipontozott vonalra!

A) akkor beszélhetünk, amikor valaki az adott állam valamely törvényével való egyet nem értése miatt szegi meg a törvényt. A többi törvénysértéstől abban különbözik, hogy a szabályszegő lelkiismereti okokból cselekszik, és felelősséget vállal a tetteért.

B) Két vonatkozásban alkalmazzuk a kifejezést. Megkülönböztetünk pozitívát és negatívát. Negatív értelemben akkor alkalmazzák, amikor valakit hátrányos megkülönböztetéssel sújtanak neme, kora, etnikai hovatartozása vagy például fogyatékosága miatt.

C) képviselése a következő kijelentésre épül: minden emberi lény, pusztán abból fakadóan, hogy embernek született, eredendően rendelkezik vele, amelytől önkényesen megfosztani nem lehet.

(Minden helyes megoldás 1 pont)

3 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. Az alábbi meghatározások közül válassza ki és írja a helyes meghatározás betűjelét a négyzetbe!

Akkreditált

- A) Kreditpontokat kapó
 B) Az a jelenség, hogy az új generáció tagjai magasabbak a korábbi nemzedéknél
 C) Bizottság által engedélyezett
 D) Véleményét megváltoztató személy
 E) Körülmenyesen pontos, túlzottan rendes
 F) Olyan diplomata, akinek visszavonták megbízatását, persona non grata lett

--

1 pont	
---------------	--

7. A feladat a kábítószer-fogyasztással kapcsolatos. Válaszoljon a kérdésekre saját tudása és az alábbi szöveg alapján!

Mára a fogyasztók demográfiai összetétele is megváltozott: a tizenévesek aránya csökken, és növekszik a felnőtt fogyasztók hányada. Mindez magával hozta a kábítószer-fogyasztási szokások változását is: a szerves oldószerek helyét fokozatosan átveszik a klasszikus kábítószerek és legújabb jelenségként a diszkódrogok. A legvesélyeztetettebb területek: Budapest, Szeged, Pécs és a nyári idegenforgalmi szezonban számos Balaton-parti helység.

- a) Írjon két példát a klasszikus kábítószerre!

.....

- b) Írjon példát a diszkódrogra!

.....

- c) Magyarázza meg a kábítószer veszélyességét!

.....

.....

(Minden helyes megoldás 1 pont)

3 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. A következő feladatban munkajogi ismereteiről adhat számot.**a) Magyarázza meg a megadott fogalmakat!****Bérpótlék**

.....

.....

Kollektív szerződés

.....

.....

*(Minden helyes megoldás 1 pont)***b) Érveljen a fenti fogalmak hasznosságá, fontosságá mellett! Mind a két esetben legalább két-két érvet fogalmazzon meg!****Bérpótlék fontossága**

.....

.....

Kollektív szerződés hasznossága

.....

.....

(Megfelelő érvenként fél-fél pont jár.)

4 pont	
---------------	--

9. A régiók közötti egyenlőtlenség a társadalom térbeli rendjének természetes velejárója. A feladat ezzel kapcsolatos tények megfogalmazását várja el Öntől.

Magyarországon a Nyugat–Kelet, a centrum–periféria és a főváros–vidék dimenziók befolyásolják az egyes régiók, kistérségek számos tulajdonságát. Így az egy főre jutó GDP értéke, a munkanélküliségi ráta, a személygépkocsi-ellátottság mértéke, a külföldi idegenforgalom nagyságrendje, az emberek választási aktivitása egyáltalán nem független attól, hogy az ország mely térségéről van szó. Ha a területi egyenlőtlenség rontja az ott élők esélyeit, akkor ez a társadalmi egyenlőtlenségek okozójává válik.

- a) Fogalmazzon meg 3 konkrét állítást különböző régiókra vonatkoztatva a szöveg példáit felhasználva! Például: az idegenforgalom legjelentősebb része Budapestre és a Balaton környékére koncentrálódik. *(3 pont)*

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Fejtse ki véleményét a földrajzi okokkal összefüggő társadalmi egyenlőtlenségek etikai vonatkozásáról! (2 pont)

.....

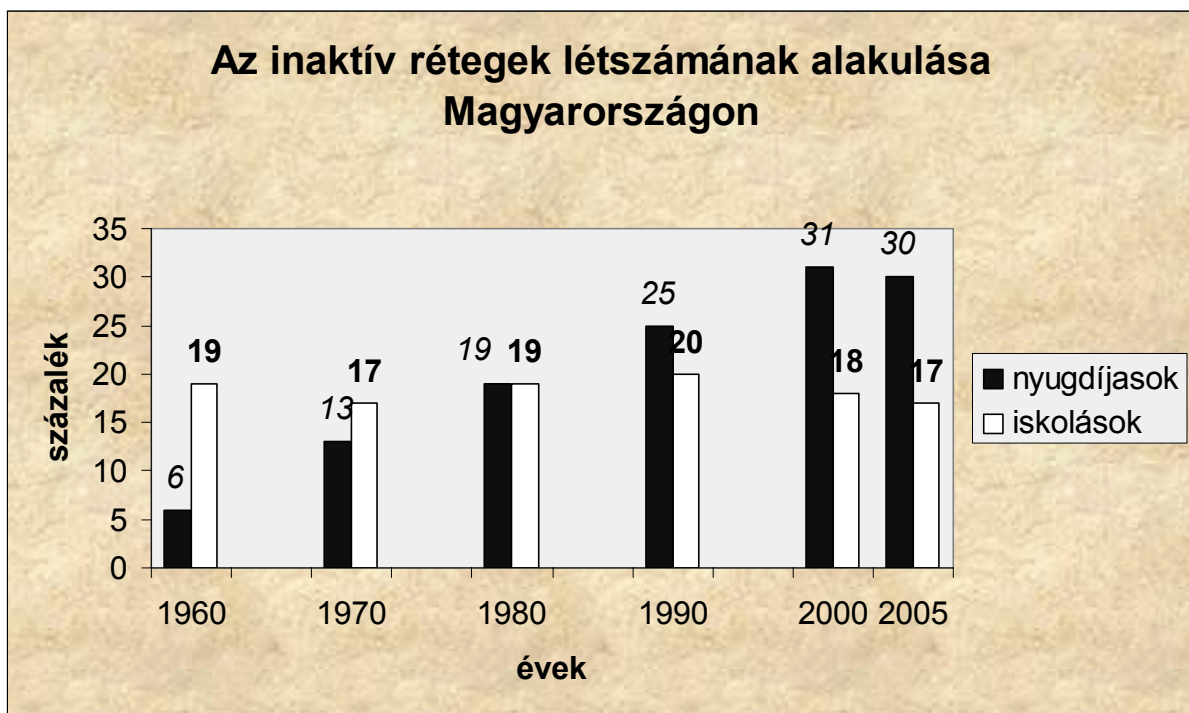
.....

.....

.....

5 pont	
--------	--

10. Az alábbi feladat demográfiai természetű. A diagram értelmezésével válaszoljon az alábbi kérdésekre!

Forrás: KSH

a) Igazolja a fenti adatok segítségével, hogy hazánk előregedő társadalom! (1 pont)

.....

.....

b) Igazolja a fenti adatok segítségével, hogy hazánkban demográfiai csökkenés van! (1 pont)

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) Milyen társadalmi problémák adódhatnak a táblázat adatai következtében? (2 pont)

.....
.....

4 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

II. rész

Ismételten felhívjuk figyelmét, hogy a II. rész két feladatsorából csak az egyiket kell megoldania!

A) Gazdasági ismeretek

1. Írja a pontozott vonalra, hogy mely fogalmakat takarják az alábbi meghatározások!

- a) Egy ország fizetési eszköze a nemzetközi forgalomban:
- b) A gazdasági fellendülés időszaka:
- c) A marketing négy P-jének egyetlen bevételt hozó összetevője:
- d) Egy vállalkozás költségeinek a termelés nagyságától függetlenül fölmerülő része:
.....

(Minden helyes megoldás 1 pont)

4 pont	
---------------	--

2. Döntse el az alábbi állítások mindegyikéről, hogy igaz vagy hamis! Húzza alá a helyes választ!

- a) Kollektív szerződést a munkáltató a reprezentatív szakszervezetekkel köt.
igaz
hamis

- b) A GDP és GNP közötti alapvető különbség az, hogy a GDP az ország területén előállított értékeket veszi számba, míg a GNP az ország állampolgárai által előállítottakat.
igaz
hamis

- c) Az áfa mértéke az Európai Unióban egységes.
igaz
hamis

- d) A modern pénz a váltóból jött létre.
igaz
hamis

(Feladatonként fél-fél pont.)

2 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Az alábbi feladatban állításokat olvashat. Aláhúzással válassza ki a helyes válaszokat!

I. A vegyes tulajdon

- A) Tulajdonosai magánszemélyek és az önkormányzat lehetnek
- B) tulajdonosai magyar és EU-s állampolgárok lehetnek
- C) tulajdonosai több országban élő magánszemélyek lehetnek
- D) tulajdonosai az állam és különböző önkormányzatok lehetnek

II. A munkaviszony

- A) a szakszervezetek tagságát védő jogviszony
- B) egy vállalat munkásai közötti kapcsolatrendszer
- C) az első munkabér kifizetésével jön létre
- D) a munkaszerződés aláírásával jön létre

III. A külkereskedelmi mérleg

- A) egy vállalat éves bevételeinek összessége
- B) egy ország éves bevételeinek összessége
- C) egy ország exportjának és importjának összegzése
- D) egy ország lakosságának külfölddel lebonyolított gazdasági ügyleteinek összegzése

IV. A protekcionizmus

- A) az általunk kedvelt vállalatok előnyben részesítése vásárlásaink során
- B) az általunk kedvelt vállalatok előnyben részesítése eladásaink során
- C) valamely külföldi vállalat támogatása versenytársaival szemben
- D) a hazai ipar támogatása a külföldi vállalatokkal szemben

4 pont	
--------	--

4. Mutassa be egy kisvállalkozás alapításához legszükségesebb dolgokat! Utaljon a valós fontossági sorrendre is!

1995-ben a Vállalkozásoktató Tanárok Országos Egyesülete felmérést végzett több száz középiskolás megkérdezésével, vajon mit gondolnak, mire van szükség egy vállalkozás alapításához. A leggyakrabban említett tulajdonságok, illetve dolgok rangsora a következő volt:

1. tőke
2. kapcsolat
3. szaktudás
4. üzleti érzék
5. ötlet
6. vállalkozói ismeretek
7. kitartás.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Fejtse ki az alábbi eset alapján azt, hogy mit értünk placebohatás alatt! Hogyan hat a hatóanyag nélküli gyógyszer?

A placebohatás valódi hatása

A pozitív gondolkodás gyógyító erejéről számoltak be azok a kutatók, akik depressziós pácienseknél placebokezelés során jelentékeny javulást észleltek. A hatóanyagot nem tartalmazó pirulák hatására fizikai reakciók is jelentkeztek, amelyek nagymértékben különböztek azoktól a reakcióktól, amelyek a gyógyszeres kezelés esetében fedezhetők fel. [...] Dr. Andrew Leuchter, az UCLA Neuropszichiátriai Intézetének igazgatója így számolt be a kísérletről [...]: „Úgy gondoltuk, hogy a placebohatás pszichológiai, nem fizikai folyamat. Az eredményeink azt mutatják, hogy azoknál a betegeknek, akiknek placebót szedve is javult az állapota, megnövekedett az agy prefrontális területeinek aktivitása. Ugyanakkor a valódi gyógyszert szedő pácienseknél ezen agyterület működése csökkent, miközben esetükben is javulást tapasztaltunk. [...] Nagyon valószínű, hogy más jellemzők is olyan hatást váltanak ki a betegeknek, mint a placebo. Ezek közé sorolnám a páciensek pozitív hozzáállását is. Vagyis azt a magatartást, amikor a beteg meg akar gyógyulni, és hisz abban, hogy a kezelés eredményes lesz. Ennek megfelelően fel is keresi a segíteni tudó szakembereket, és folyamatosan kapcsolatban marad a kezelőorvosával. Nekünk orvosoknak az a dolgunk, hogy meghatározzuk, hogy a kezeléseknél melyik formája különösen hatásos, majd alkalmazzuk azt.” A vizsgálatok nyolcadik hetének leteltével a betegeknek elárulták, hogy valódi vagy csak hatóanyag nélküli kezelésben részesültek-e. Ez drámai hatással volt a kísérletben résztvevőkre. A placebót szedő betegek állapotának javulása abbamaradt, sőt korábbi tüneteik is újra jelentkeztek.

(Forrás: <http://www.bura.hu/article.jsp?id=10000108>)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. rész pontszámai feladattípusonként	Maximális pontszám	Elért pontszám
1. Esszé	15	
2. Elemzés	10	
3. Esszé	6	
4. Értelmezés	4	
5. Fogalom meghatározása	3	
6. Teszt	1	
7. Példák	3	
8. Fogalom meghatározása; érvelés	4	
9. Tények megfogalmazása	5	
10. Diagraelemzés	4	
I. rész összesen	55	
II. rész pontszámai feladattípusonként	Maximális pontszám	Elért pontszám
A) Gazdasági ismeretek		
1. Fogalmak meghatározása	4	
2. Igaz-hamis	2	
3. Teszt	4	
4. Esetelemzés	5	
5. Esetelemzés	5	
B) Pszichológia		
1. Esszé	10	
2. Esszé	5	
3. Esetelemzés	5	
II. rész összesen	20	
Az írásbeli vizsga pontszáma	75	

javító tanár

Dátum:

	Elért pontszám	Programba bevitt pontszám
Feladatsor		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: